

Viisaan ja turvallisen työmatkaliikkumisen
toimenpidesuunnitelma

-

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä
2018

Sisältö

1	Hyvinvointia työmatkalleni	2
2	Työryhmä ja suunnitteluprosessi	3
3	Olosuhteet ja nykyinen liikenne.....	4
4	Toimenpiteet	8
4.1	Etätyön hyödyt esiin	9
4.2.	Viisaan ja turvallisen liikkumisen viestintä ja kampanjat	10
4.3.	Joukkoliikenteen työsuhdelippu	11
4.4.	Viisaaseen liikkumiseen kannustava pysäköintipolitiikka keskussairaalan alueella	12
5	Suunnitelman toteutus ja seuranta	13

LIITE: Työmatkakyselyn tulokset

Lisätietoja

Soile Sauranen, työkykykoordinaattori, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä,
Milla Talja, projektipäällikkö, Mobinet Oy

1 Hyvinvointia työmatkalleni

Päivittäinen liikkuminen ja ulkoilu edistävät hyvinvointia ja terveyttä. Työpaikkojen olosuhteet, käytännöt ja ilmapiiri vaikuttavat työntekijän liikkumisvalintoihin. Hyvinvointia työmatkalleni -hankkeessa on etsitty keinoja, joilla työnantaja voi kannustaa henkilöstöä arkiliikuntaan päivittäisillä työmatkoilla.

Jalan ja pyörällä liikkuminen ovat oivallisia tapoja saada liikuntaa, mutta myös joukkoliikenteen käyttäjä ottaa keskimäärin päivässä 2000 askelta enemmän kuin autoilija. Toisinaan auto on paras vaihtoehto. Etätö puolestaan tuo työntekijälle joustavuutta arkeen ja mahdollistaa keskittymisen isoihinkin asiakokonaisuuksiin.

Työmatkaliikkumisen suunnitelman avulla pyritään kehittämään hyvinvointiyhtymän käytäntöjä, olosuhteita ja viestintää niin, että ne kannustavat viisaisiin, työntekijän hyvinvointia lisääviin, liikkumisvalintoihin. Tavoitteena on, että työntekijät voivat tehdä niin kodin ja työpaikan väliset matkat kuin työasiamatkat mahdollisimman turvallisesti ja terveyttä edistäen.

Viisaan liikkumisen edistäminen on merkittävää myös ympäristön kannalta, sillä valtaosa työmatkaliikkumisen päästöistä aiheutuu yksin autolla ajetuista kilometreistä.

Yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa

Hyvinvointia työmatkalleni -hanke on toteutettu yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa. Hankkeelle on myönnetty liikkumisen ohjauksen valtion avustusta vuodelle 2018. Hankkeen yhtenä tavoitteena on myös tiivistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä jakaa kokemuksia ja resursseja.

Hankkeen ohjausryhmän työskentelyyn ovat osallistuneet:

Olli Alho, Lahden kaupunki, pj
 Marita Simola, PHHYKY
 Päivi Maisonlahti, Lahden kaupunki
 Soile Sauranen, PHHYKY
 Risto Pöllänen, PHHYKY
 Jari Unelius, Lahden kaupunki
 Kristiina Kartimo, Lahden kaupunki
 Jouni Arola, Lahden kaupunki
 Anu-Liisa Rönkä, Lahden kaupunki
 Päivi Sieppi, Lahden kaupunki
 Tuula Tanninen, Lahden kaupunki, siht.

Asiantuntijat

Anne-Maj Salmi, Lahden kaupunki, projektin omistaja
 Veli-Pekka Ignatius, Lahden kaupunki, omistaja-ohjaus
 Taina Saarinen, Liikennevirasto
 Milla Talja, Mobinet Oy
 Ville Voltti, Mobinet Oy

2 Työryhmä ja suunnitteluprosessi

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työmatkaliikenteen kehittämistä suunniteltiin työryhmässä, jonka työskentelyyn osallistuivat:

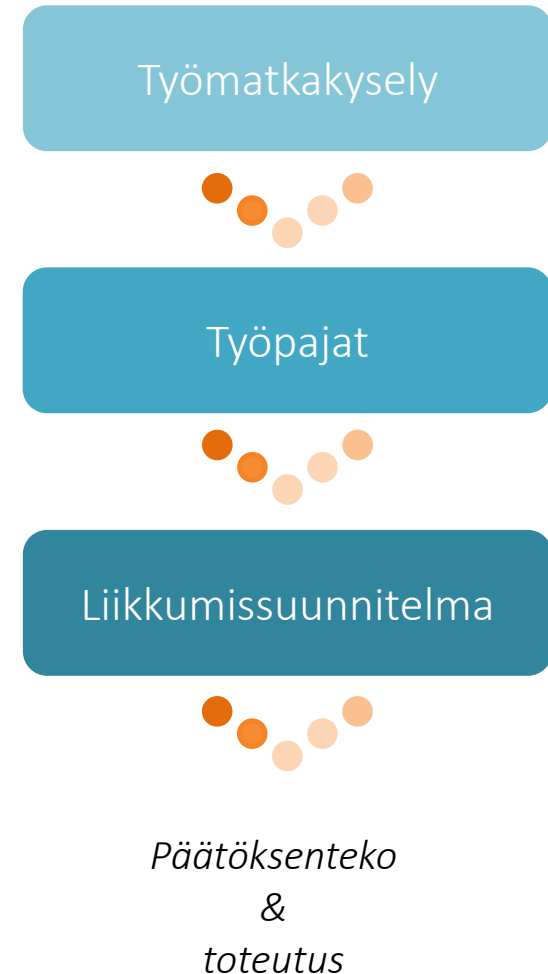
Marita Simola
Soile Sauranen
Sannakaisa Marjamäki-Nieminen
Kristiina Laakso
Markku Lehtikainen
Risto Pöllänen
Anne Tammelin
Mervi Tuominen
Pekka Svärd
Jukka Tolppala
Päivi Korhonen
Tommi Pätynen

Työryhmän tukena toimi Mobinet Oy, joka vastasi henkilökuntakyselystä, työpajojen toteutuksesta ja liikkumissuunnitelman laatimisesta. Mobinet Oy:stä työhön osallistuivat Milla Talja ja Ville Voltti.

Toimenpiteet ideoitiin ja konkretisoitiin työpajoissa

Liikkumissuunnitelman laadinta käynnistettiin kartoittamalla työmatkaliikenteen nykytila henkilöstölle suunnatun työmatkakyselyn avulla.

Ensimmäinen työpaja järjestettiin 22. elokuuta yhteisenä Lahden konsernin kanssa. Tilaisuudessa perehdyttiin henkilökuntakyselyn tuloksiin ja ideoitiin tavoitteita ja toimenpiteitä. Toisessa työpajassa 28. syyskuuta määriteltiin viisaan ja turvallisen työmatkaliikkumisen edistämistyön tavoitteita ja konkretisoitiin toimenpiteitä. Kolmannessa työpajassa 10. lokakuuta koottiin työskentelyn tulokset suunnitelmaksi.

3 Olosuhteet ja nykyinen liikenne

Työmatkakyselystä tietoa suunnittelun pohjaksi

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän henkilökunnalle suunnattu työmatkakysely tuotti määrällistä tietoa liikenteen nykytilasta ja muutospotentiaalista, mutta myös paljon ideoita ja monipuolisia mielipiteitä.

Kysely toteutettiin toukokuussa 2018 ja siihen vastasi 2 356 henkilöä vastausaktiivisuuden ollen 32 prosenttia. Vastaajat tekivät tutkimusviikolla 9322 työmatkaa. Tulokset laajennettiin sukupuoli ja toimiala huomioiden kuvaamaan koko henkilöstöä (7388 hlö) ja tutkimusviikon (14.-18.5.2018) arkipäivien työmatkoja.

Yli puolet kodin ja työpaikan välisistä matkoista tehdään yksin autolla

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työntekijöiden työmatkan keskipituus on 13,7 kilometriä. Tutkimusviikon työmatkoista yli puolet kuljettiin yksin autolla. Kimppakyydillä tehtiin 6 prosenttia matkoista.

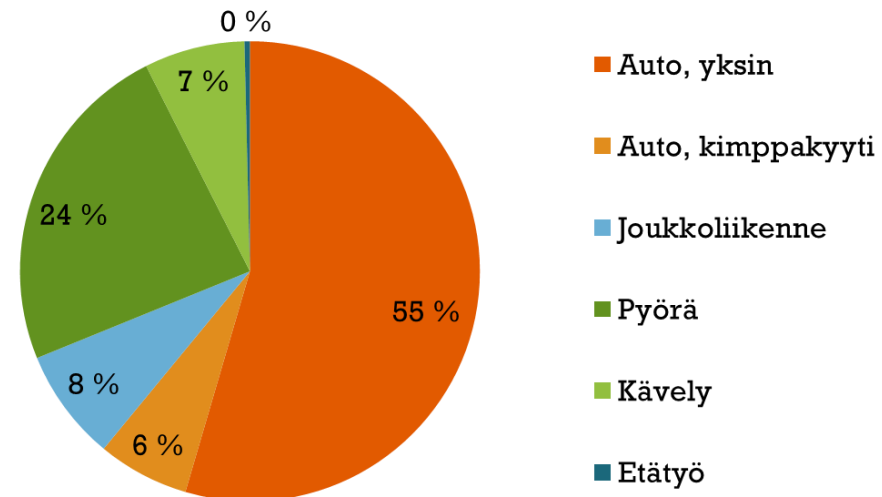
Pyöräily suosittua

Pyörällä tehtiin noin neljännes matkoista ja kävellen 7 prosenttia. Lähes puolet henkilöstöstä pyöräilee ja noin kolmannes kävelee töihin vähintään silloin tällöin.

Joukkoliikenne ja etätyö

Joukkoliikenteen kulkutapaosuus on 8 prosenttia. Henkilöstöstä 27 % käyttää joukkoliikennettä kodin ja työpaikan välillä vähintään silloin tällöin. Etätyöllä ei ole merkittävää vaikutusta kulkutapajakaumaan.

Työmatkojen kulkutapajakauma

N=9322

PHHYKY ja Mobinet Oy 2018

Kiinteistöjen olosuhteet

Noin puolet hyvinvointiyhtymän henkilöstöstä on tyytyväisiä kiinteistöjen olosuhteisiin. Parannettavaakin kuitenkin löytyy. Noin 40 prosenttia on tyytymättömiä peseytymistiloihin ja vaatteiden kuivatus- ja säilytysmahdollisuuksiin. Tiloja parannetaan mahdollisuuksien mu-

kaan osana kiinteistön normaalia kunnossapitoa. Pyörille toivottiin lukittavaa aluetta keskussairaalan tontille.

Autojen pysäköinti

Henkilöstöstä yli puolet on tyytyväisiä autojen pysäköintimahdollisuuksiin. Yhtymässä on linjattu, että käyttäjät vastaavat itse maksullisten

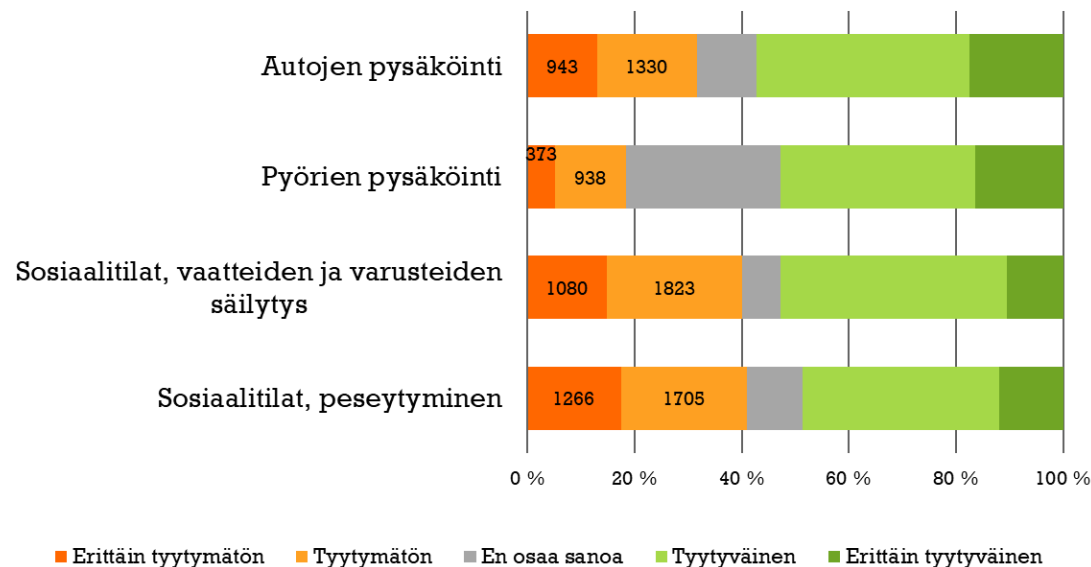
pysäköintipaikkojen kustannuksista. Erityisesti keskussairaalan alueella toivottiin kuitenkin nykyistä joustavampaa käytäntöä, joka ei sitoisi auton käyttöön kuukausien jaksoiksi, vaan kannustaisi käyttämään autoa joustavasti vain tarpeen mukaan.

Työasiointimatkat

Hieman alle puolet puolet työntekijöistä matkustaa työasioissa. Päivittäin tai lähes päivittäin työasioissa matkustavia on 19 % henkilöstöstä.

Yhtymän autoja ja lainattavia matkakortteja käytti noin 500 henkilöä. Lainattavista matkakorteista kiinnostuneita olisi lisäksi noin 800 henkilöä ja talon autoista kiinnostuneita 1200 henkilöä. Myös lainattavia pyöriä tai sähköpyöriä toivottiin hankittavan työasiamatkoilla käytettäväksi.

Tyytyväisyys työpaikan kiinteistön olosuhteisiin

N=2276, kuvaajan luvut kuvaavat kokonaishenkilömäärää

PHHYKY ja Mobinet Oy 2018

Terveysliikunta

Liikunta yhdessä muiden tekijöiden kanssa lisää työntekijöiden hyvinvointia. Pienikin noin 10 minuutin reipas kävely edistää terveyttä.

Joka viides työntekijä sai tutkimusviikon työmatkoilla yli 30 minuuttia liikuntaa vähintään yhtenä päivänä viikossa. Potentiaalia työmatkaliikkumisen lisäämiseen on paljon. Peräti 40 % henkilöstöstä on ilmoittanut voivansa oikein

hyvin tehdä työmatkansa pyörällä keväästä syksyyn. Myös kävelyyn ja joukkoliikenteen käyttöön kannustamalla voidaan lisätä henkilöstön liikunnan määrää.

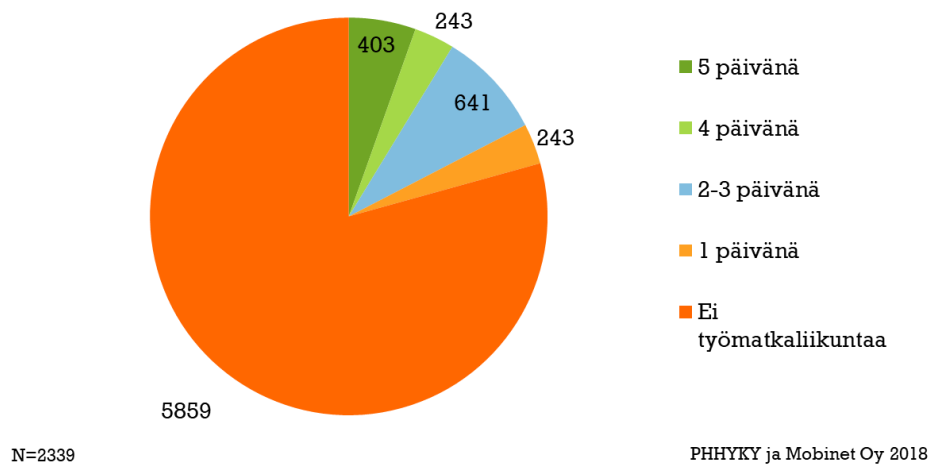
Kaikenlainen hyötyliikunta huomioiden 65 % työntekijöistä vastasi liikkuvansa vähintään puoli tuntia ainakin 4–5 kertaa viikossa. Vain kerran viikossa tai harvemmin 30 minuuttia liikuvia on noin 9 % henkilöstöstä.

Turvallisuus

Erityisesti liukkaalla kelillä kävellessä sattuu paljon työmatkatapaturmia. Useimmiten kävelyä liittyy kaikkiin liikkumismuotoihin, mutta erityisesti pyrittäessä edistämään kävelyä on tärkeää kiinnittää huomiota myös siihen liittyvään turvallisuuteen. Liukuesteitä käyttää kuitenkin vain alle puolet edes silloin tällöin ja vain 19 % aina kelin niin vaatiessa.

Pyöräillessä kypärää käyttää 70 % henkilöstöstä vähintään silloin tällöin. Myös pyörän hyvä kunto ja nastarenkaiden käyttö talvella lisäävät pyöräilyn turvallisuutta.

Tutkimusviikon työmatkoilla yli 30 minuuttia liikuntaa saaneiden määrä

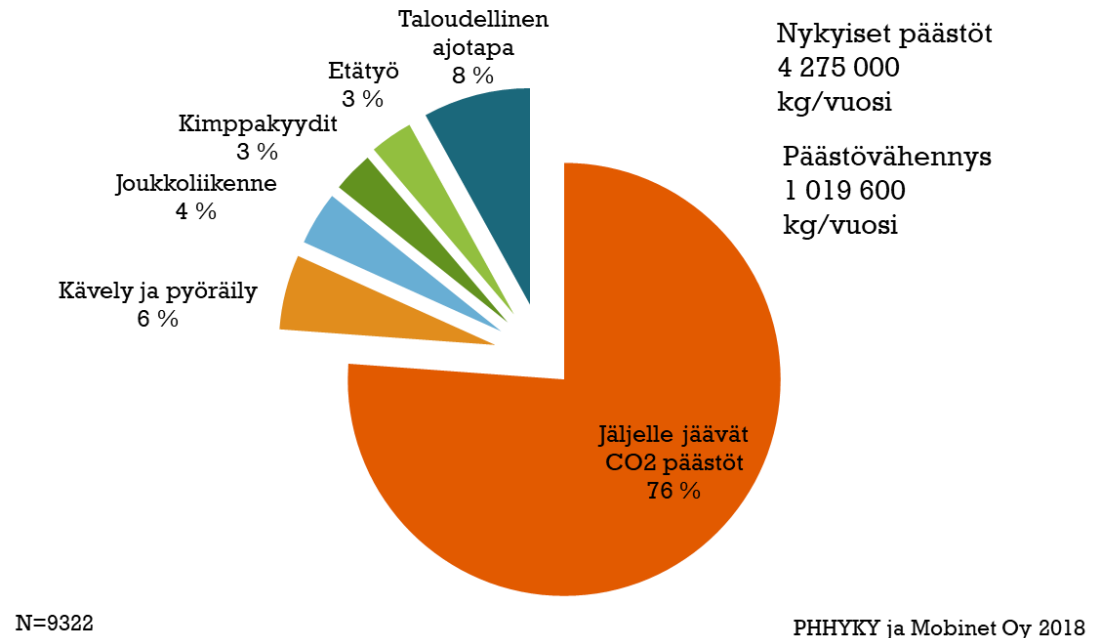
Työmatkaliikenteen päästöistä voisi vähentyä jopa 24 prosenttia

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työntekijöiden vuosittaiset kodin ja työpaikan välisen liikenteen hiilidioksidipäästöt ovat 4 275 000 kg/vuosi. Päästöjä voitaisiin kuitenkin vähentää jopa 24 prosenttia. Tämä perustuu työntekijöiden omaan arvioon siitä, miten matka olisi mahdollista tehdä.

Kävelyn ja pyöräilyn lisääntyminen voisi tuottaa noin 6 prosentin päästövähennyksen. Myös joukkoliikenteellä ja kimppekyydeillä voitaisiin kulkea huomattavasti enemmän. Päästövähennyksiä voidaan saavuttaa myös taloudellisella ajotavalla ja etätönn lisäämisellä.

Päästövähennyspotentiaalia ei pysty saavuttamaan millään yksittäisellä toimenpiteellä vaan kokonaisuus koostuu eri ihmiselle ja erilaisiin tilanteisiin sopivista vaihtoehdoista

Päästövähennyspotentiaali kodin ja työpaikan välisillä matkoilla 24%

4 Toimenpiteet

Työryhmä on laatinut suunnitelman sekä toimenpideehdotukset, joilla henkilöstön kestäväää liikkumista pyritään edistämään. Toimenpiteet on ryhmitelty neljään teemaan.

Useiden toimenpiteiden toteutusta on ryhdytty valmistelemaan jo suunnittelun kuluessa. Tämä suunnitelma ohjaa kehittämistyötä. Toteutus voi tarkoittaa myös vaiheittaista etenemistä.

- Etätyön hyödyt esiin

- Viisaan ja turvallisen liikkumisen viestintä ja kampanjat

- Joukkoliikenteen työsuhdelippu

- Viisaaseen liikkumisen kannustava pysäköintipolitiikka

4.1 Etätyön hyödyt esiin

Etätyöohje uudistettu

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän uusi etätyöohje astui voimaan 1.10.2018 alkaen. Ohjeen mukaan etätyötä voidaan hyödyntää joko säännöllisesti, jolloin siitä tehdään sopimus tai tiettyyn tehtävään liittyen kertaluonteisesti tai lyhyt kestoisesti, jolloin siitä ei tarvitse tehdä erillistä sopimusta. Tällä hetkellä noin 230 henkilöä tekee etätöitä. Etätyöstä kiinnostuneita, jotka työtehtäviensä puolesta voisivat tehdä etätöitä, on noin 1400 henkilöä. Etätyö helpottaa työ- ja vapaa-ajan yhteensovittamista lisäten näin työntekijöiden hyvinvointia.

Luota työntekijääsi, joustaa

Työryhmä ehdottaa kevään 2019 aikana toteutettavaksi seuraavat toimenpiteet etätöihin kannustavan kulttuurin luomiseksi:

- 1) Viestinnän keinoin nostetaan esiin etätyöstä saatuja hyviä kokemuksia. Järjestetään yhtymän etätyöpäivä.
- 2) Esimiehiä ohjeistetaan kehityskeskustelussa käymään läpi työntekijän kiinnostusta ja mahdollisuuksia etätyöhön
- 3) Etätyöohjeeseen lisätään etätyöstä sopimisen kohtaan, että kehityskeskustelussa arvioidaan etätyömahdollisuuksia ja etätyön toteuttamista.
- 4) Seurataan henkilöstöohjelman yhteydessä etätyösopimusten määrän kehitystä ja etätyöpäivien määrän kehitystä ESS:stä

Toimenpiteen vastuuhenkilöt ja aikataulu

- Markku Lehtikainen ja Soile Sauranen, kohta 1
- Aino Tarhala, kohta 2
- Mari Laakkonen, kohta 3
- Erja Saari, kohta 4

4.2. Viisaan ja turvallisen liikkumisen viestintä ja kampanjat

Työryhmä on laatinut suunnitelman viisaan ja turvallisen viestinnän käynnistämiseksi. Jatkossa toimintaa pyritään vakiinnuttamaan niin, että esimerkiksi kampanjaviikko toteutettaisiin vuosittain.

Liikkumisen henkilökuvasarja

Henkilökuvasarjan tavoitteena on innostaa johdoporrasta viisaan ja turvallisen liikkumisen keulakuviksi ja innostaa tätä kautta muitakin liikkumaan. Toteutus esim. videoklippien tai kirjoitettujen juttujen kautta. Toteutus lokakuusta 2018 alkaen.

Toimenpiteen vastuuhenkilöt: Kristiina Laakso ja Markku Lehikoinen

Porraspäivät 5-11.11.2018

Osallistutaan Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman ramppaa rapuissa -porraspäiviin.

Toimenpiteen vastuuhenkilö: Soile Sauranen

Viisaan liikkumisen mahdollisuudet työasioinnin näkökulmasta

Kartoitetaan minkälaisia viisasta ja turvallista työasointia edistäviä käytäntöjä eri toimialoilla ja toimipisteissä on käytössä esimerkiksi liittyen lainattaviin pyöriin ja lainattaviin matkakortteihin. Jaetaan tietoa hyvistä käytännöistä suunnattuna sekä pyörien ja matkakorttien hankinnoista vastaaville henkilöille sekä työasointimatkoja tekeville henkilöille.

Toimenpiteen vastuuhenkilöt: Marita Simola ja Soile Sauranen

Liikkumisen turvallisuus -kiertue, lokamarraskuu 2018

Työsuojeluvaltuutetut kiertävät yhtymän eri toimipisteissä jakaen tietoa turvallisesta ja viisaasta työmatkaliikumisesta. Näkyvyyttä haetaan jaossa olevilla Hyvinvointia työmatkalleni -heijastimilla.

Toimenpiteen vastuuhenkilöt: Risto Pöllänen ja Anne Tammelin

Pyöräilyn kampanjaviikko, kevät 2019

Tilataan eri toimipisteissä kiertävä pyörähuolto. Työpäivän aikana pyörä huolletaan työntäjän laskuun. Samalla arvioidaan, onko pyörässä merkittäviä turvallisuuspuutteita.

Yhtymä pyrkii neuvottelemaan työntekijöilleen alennuksen pyörän ostoon pyöräliikkeeseen.

Kampanjaviikolla järjestetään Pyöräile puurolle -päivä, jolloin useassa yhtymän toimipisteessä järjestetään ilmainen aamiainen pyöräilijöille.

Kampanja viikolla käynnistetään kilometrikisa. Aktiivisimmat liikkujat palkitaan.

Toimenpiteen vastuuhenkilö: Soile Sauranen

Viisaan ja turvallisen liikkumisen sivusto

Kootaan Hyvinvointia työmatkalleni -hankkeen tulokset yhtymän intra-sivuille.

Toimenpiteen vastuuhenkilöt: Soile Sauranen ja Markku Lehikoinen

4.3. Joukkoliikenteen työsuhdelippu

Työsuhdematkalippu

Työsuhdematkalippu on luontoisetu, jolla työnantaja voi tukea ja kannustaa henkilöstöä joukkoliikenteen käyttöön kodin ja työpaikan välillä matkoilla. Työsuhdematkalippu on verovapaa etu 300 euroon asti vuodessa.

Työsuhdematkalipun vaikutukset

Työsuhdematkalipun käyttöönotolla on tutkusti joukkoliikenteen käyttöä lisäävä vaikutus.

Jyväskylässä Valmet Technologies Oy:ssä joukkoliikenteen käyttö on kaksinkertaistunut pysäköintimaksujen ja työsuhdematkalipun käyttöönoton sekä viestinnän ja kampanjoinnin vaikutuksesta.

Helsingissä sijaitsevassa Veripalvelussa työsuhdematkalippu on lisännyt joukkoliikenteen käyttöä 9 % kodin ja työpaikan välisillä matkoilla. Työntekijöistä 24 % ilmoitti lisänneensä joukkoliikenteen käyttöä työsuhdematkalipun käyttöönoton jälkeen.

Työsuhdematkalipun käyttöönoton askeleet

Edun sisällön suunnittelu: etuun oikeutettu henkilöstö, mahdollinen omavastuu ja käytön rajoitukset, edun arvo.

Edun kustannusarvio: kiinnostuneiden määrän arviointi (noin 3000 henkilöä), käytetyn edun keskimääräisen arvon arviointi.

Alustavan suunnitelman ja kustannusarvion esittely yhtymän johdolle ja johdon palaute suunnitelmasta.

Edun tekninen toteutus: soveltuvat palveluntarjoajat, yhtymän henkilöstöhallinnon toimet, hallintokustannukset.

Päätöksenteko.

Toimenpide

Valmistellaan alustava suunnitelma työsuhdematkalipun toteutustavasta ja sen kustannusarvio johtoryhmän käsiteltäväksi.

Vastuuhenkilöt: Mari Laakkonen ja Kristiina Laakso

4.4. Viisaaseen liikkumiseen kannustava pysäköintipolitiikka keskussairaalan alueella

Nykytila

Keskussairaalan alueella on kuusi pysäköintialuetta (P1–P6) ja pysäköintihalli (P7 ja P8). Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän työntekijät voivat vuokrata pysäköintioikeuksia Lahden pysäköinti Oy:ltä.

Sopimuspysäköintipaikkojen hinta pysäköintialueilla on 16–21 euroa kuukaudessa ja pysäköintihallissa lämpöpistokeellinen paikka maksaa 35 euroa kuukaudessa. Sopimus on tehtävä vähintään kolmeksi kuukaudeksi. Useimmille pysäköintialueille on jonoa, minkä vuoksi pysäköintipaikasta ei yleensä olla halukkaita luopumaan esimerkiksi kesäajaksi.

Henkilöstö on toivonut nykyistä joustavampaa käytäntöä, joka ei sitoisi auton käyttöön kuukausien jaksoiksi, vaan kannustaisi käyttämään autoa joustavasti vain tarpeen mukaan. Lisäksi pyörille toivottiin lukittavaa aluetta keskussairaalan tontille.

Pysäköintipaikkoja poistuu käytöstä

Keskussairaalan aluetta kehitetään, minkä vuoksi osa pysäköintipaikoista poistuu käytöstä. Tämän hetken tietojen mukaan P2 alue poistuu käytöstä elokuussa 2019 ja pysäköintialueet P1 ja P3 vuoden 2019 lopussa.

Viisasta liikkumista edistämällä on mahdollista vähentää pysäköintipaikkojen tarvetta ja helpottaa sopeutumista uuteen tilanteeseen. Pysäköinnin joustava hinnoittelu on tehokas keino varautua tulevaan pysäköintipaikkojen vähenemiseen.

Pysäköintipaikkoja korvaamaan tarvitaan lisää turvallisia ratkaisuja pyörien pysäköintiin. Yhden autopaikan vaatimaan tilaan mahtuu noin kymmenen pyöräpaikkaa.

Toimenpiteet

1) Laaditaan sairaalaparkin hallitukselle ehdotus sopimuspysäköinnin hinnoittelun muuttamisesta tunti tai vuorokausipohjaiseksi. Ehdotuksen tausta-aineistoksi valmistellaan muutoksen perustelut ja arvio ehdotetun hinnoittelumallin vaikutuksista.

Toimenpiteen vastuuhenkilöt Erja Saari ja Soile Sauranen

2) Kartoitetaan pyöräpysäköinnin tarve ja suunnitellaan pyöräpysäköinnin kehittämistoimenpiteet RV7 hankkeen yhteydessä. Esitys kehittämistoimista viedään RV7 johtoryhmälle ja toimitilapalveluille.

Toimenpiteen vastuuhenkilöt: Isto Kuolimo, Jukka Tolppala ja Pekka Svärd

3) Suunnitellaan Keskussairaalan pysäköintiä koskevia linjauksia, joissa huomioidaan kestävä liikumisen tarpeet ja mahdollisuudet toimitilojen kehittämisessä.

Vastuuhenkilö: Erja Saari

5 Suunnitelman toteutus ja seuranta

Kunkin toimenpiteen vastuuhenkilöt vievät toimenpiteitä eteenpäin. Työsuojelutoimikunta seuraa toimenpiteiden etenemistä säännöllisin väliajoin.

Toteutusta ja seurantaa koordinoi henkilöstöhallinto vastuuhenkilönä Soile Sauranen.